

G. Chaucer:

Povesti z romanja v Canterbury

Za mladino priredil L. E. Rubin
Postlovenil dr. Ivan Lah

KAJ JE PRAVIL PRODAJALEC ODPUSTKOV

Nekoč so živeli trije mladi, veseli ljudje, ki niso hoteli vedeti, kaj je žalost in boleost na svetu. Ko so nekega večera sedeli v krčmi in igrali na koc-

da je to bil tudi vesel človek, ki je kakor oni posedal po krčmah, pil in igral, dokler ni prišla božja dekla smrt, ki hodi vedno okrog in pokliče navadno s seboj človeka takrat, kadar se je najmanj nadeja.

ke, so zaslišali zunaj glas zvona in, ko so se ozrli skozi okno, so zagledali, kako peljejo pogrebci mrliča pokopat.

»Kdo je to?« so vprašali in zvedeli,

Ker so bili že vsi trije bratci nekoliko trčeni in se jim je poznalo, da so popili že precej meric vina, so se začeli bahati in postavljati, češ, da se ni-

kogar ne boje, ne vraga ne smrti, in so začeli prisegati in staviti, da pojdejo iskat smrt. In če jo najdejo, da napravijo z njo konec. Dali so si besedo, da ne odnehajo prej, dokler ne izpolnijo svoje prisege, in so se napravili na pot iz mesta. Ko so nekaj časa hodili, so srečali starca, ki jih je prijazno pozdravil in vprašal, kam so namenjeni. Najpogumnejši iz njih pa se je začel iz starca norčevati in ga je vprašal, kaj misli, da tako dolgo živi, ko je vendar že tako star, da bi mogel umreti. Starec mu je odgovoril, da bi rad umrl, ker je že star in nadložen, a ne more s sveta, ker smrt še ni ponj prišla. In je hotel oditi po svoji poti naprej, ker je videl, da s pijanimi ljudmi ni mogoč pameten razgovor. Toda pijani bratec ga je zadržal in mu ni dal oditi naprej, dokler mu ne pove, kje je tista smrt, ki je o nji govoril.

»Le pojdite dalje, veseli bratci,« je rekel, »in boste kmalu naleteli na smrt. Morda jo boste srečali prej, nego mislite. Če hočete, jo lahko najdete tamle v tistem gozdičku pod hrastom, ki moli veje navzgor.«

Starec je odšel počasi naprej, oni trije pa so se smejali za njim. Ko je starec izginil, so odšli na označeno mesto, vkljub temu, da mu niso verjeli — in pod hrastom so res našli, ne sicer smrti, ampak posodo polno zlatega denarja. Ker pri takih bratcih ni denarja nikoli odveč, so se tako razveselili najdenega zaklada, da so popolnoma pozabili, kaj so šli iskat, in so posedli na tla in se začeli razgovarjati, kaj bodo počeli s tolikim denarjem, ki jim ga je tako nenadno poslala usoda, da store z njim, kar hočejo. Po dolgem premišljevanju, razgovarjanju in prerekanju, so sklenili, da toliko denarja ob belem dnevu ne morejo nesti v mesto, kajti morda bi se utegnil kdo zglašiti, ki je denar skril, in bi jih mogel prisiliti, da mu ga vrnejo. Do govorili so se, da bodo počakali do noči, ko se stemni in bodo mitničarji zaspati, takrat bodo lahko spravili denar v mesto, ne da bi kdo videl. Ker pa se je začel oglašati glad in žeja, ki je pri takih bratcih zelo pogostna, so se odločili, da se vrne eden v mesto, da nakupi nekaj jedi in pijače, druga dva pa ostaneta v gozdu in bosta čuvala denar. Ker pa se ni nobeden hotel ločiti od zlatega zaklada, so vadljali in žreb je padel na najmlajšega. Komaj pa je najmlajši odšel v mesto, sta začela dru-

ga dva ugibati, kako bi ga pripravila ob njegov delež, da bi njima ostala vsa bogata zaloga, ki so jo našli. In sklenila sta, da ga bosta prepadla, ko se vrne, da ga ubijeta in zakopljeta v gozdu, sama pa z denarjem pobegneta po svetu.

Gotovo je vsem žal tega najmlajšega iz treh veselih bratcev, ki sta ga njegova dva tovariša tako izdala, da sta se zahrbtno posvetovala, kako ga bosta napadla in ubila, da se bosta polastila njegovega deleža. Toda tudi on ne zasluži sočutja, kajti na poti v mesto je premišljal samo o tem, kako bi se mogel znebiti svojih dveh prijateljev, kajti tudi on se je polakomnil njunih deležev in je delal račune, kako bi bilo, ko bi imel ves denar sam in bi mogel z njim mirno živeti do smrti. In zašel je v prodajalno k lekarniku in je zahteval strupa, ker je rekel, da ga rabi za miši in podgane, ki so se zarodile v njegovi hiši. Lekarnik mu je rad postregel in ko se je vračal iz mesta, je nasul strupa v vino, ki ga je nosil s seboj. Toda pazil je na to, da je pustil eno steklenico nezastрупljeno.

Ko se je približal hrastu, kjer sta sedela njegova tovariša, sta ga nenadoma napadla, kot sta se dogovorila in mu preklala srce. Nato sta se vrgla na jed in pijačo, ki jo je prinesel najmlajši s seboj, ker sta se hotela najprej pokrepcati, nato zakopati svojega tovariša, potem pa oditi po svetu naprej. Toda ko sta izpila vsak svojo čašo vina sta obležala mrtva na mestu. Tako so vsi trije našli smrt pod hrastom, kakor jim je bil starec obljubil. Kajti smrt prihaja med nas v različnih podobah in oni niso slutili, da se skriva v posodi polni zlata. Pohlep po denarju je bil tudi za te tri vesele bratce, kakor se mnogokrat dogaja po svetu, vzrok, da so tako kmalu odšli iz življenja, v katerem so toliko veselega doživeli. Kajti pri vsem veselju so v življenju tudi resne stvari, iz katerih se ne smemo norčevati, če nečemo, da se maščujejo. Zato ne kličite v življenju ničesar, ker pride vse prezgodaj samo to sebi.

Ivan Albreht:

Petrinov pastir

Martinček je bil še čisto majhen, ko je moral iti za pastirja služiti. Neznansko hudo mu je bilo, ko je odhajal z doma. Oče mu je grede pravil, kako mu bo v dolini pri kmetu lepo in kako naj bo priden in ubogljiv, da ga bodo Petrinovi imeli rajši, Martinček pa se je skrivaj oziral nazaj v hribe, kjer na ravninski vrh rebri stoji hišica, njegov rodni dom, ki ga zdaj ne bo videl dolgo leto dni.

»Tak dečko, pa se cmeriš —?« je ponagajal oče Krtin.

»Saj se ne!« je mali na vso moč zadrževal solze, pa se mu je vzlic temu nabiralo toliko vlage okrog oči, da jo je moral venomer otirati z rokavom.

Pri Petrinovih mu je malo odleglo. Gospodinja mu je brž prinesla tako zagozdo kruha, da jo je komaj držal v rokah, gospodar ga je hvalil, kako je že velik in močan. To ga je s pomenki o vremenu, letini in vseh mogočih novicah močno potolažilo. Tudi se je oče domenil s Petrinom, da dobi Martinček na leto dve obleki, zavsednjo in zakmašno¹⁾, nekaj perila, klobuk, dva para čevljev in še toliko in toliko denarja.

»Zdaj nisem več otrok,« je ponosno čutil Martinček, ko je slišal, koliko bo zaslužil. Nak, za takega dečka solze res niso več primeren okrasek —!

V hlevu so ogledovali rejeno živino, ki je bila vsa cikasta, razen vitke juničke v kotu, ki je bila čisto bela. Zvedavo je gledala novega pastirja in ga pazljivo ovohljala, ko je najprej stopil k njej. Nastavila mu je čelo, da jo je lahko počehljaj med rogmi, in se mu je takoj prikupila.

»Belka ti je všeč, kaj ne?« se je smehljajl gospodar. Martinček je prikimal in Petrin je pravil očetu, da junica ni iz domače prireje, ampak da jo je dobil jeseni na gasilski veselici v sosedni fari za dobitek.

»Revica,« se je zasmilila Martinčku. »Si tudi morala z doma kakor jaz —«

Živinče ga je gledalo z velikimi očmi in se skušalo igrati z njim. Medtem sta se oče Krtin in gospodar Petrin do kraja domenila kot daljnemu sorodniku je dal Petrin očetu, »ker še malo po žlahti diši«, takoj nekaj na račun Martinčkove plače, nakar se je začel Krtin poslavljati, sinko pa se je stisnil k beli junički in jo objel okrog vratu, da bi laže prikril solze. Možaka sta odšla iz hleva, živina je mukala za njima, le bela junička v kotu je nemo ovohljavala novega pastirja kakor češ:

»Kaj boš tolikanj žaloval! Saj sem tudi jaz tukaj —«

Odslej sta bila prijatelja. Martinček ji je vso zimo najbolj vestno stregel. Včasih ji je za priboljšek celo prinesel skorjo kruha, kar je živali tako ugajalo, da je na prostem šla za dečkom kakor kužek za gospodarjem.

»Bo dober pastir —« je bil gospodar zadovoljen, mali pa je komaj pričakoval pomladi, ko bo smel gnati na pašo.

Kmalu po beli nedelji se mu je želja izpolnila. Gospodinja je z brinjem iz lanske velikonočne butare pokadila hlev in goved, Petrin je prinesel leskovko, ki je tudi vse leto počivala v objemu blagoslovljenega vrbja v butari, je privezal najstarejši kravi bronast burovž²⁾, Belki pa ličen zvonček iz medenine, nakar je izročil pastirju leskovo šibo, češ:

»V božjem imenu, Martinček, kar ženi! Če boš na paši tako priden kakor si bil čez zimo doma, bo leto minilo, da še sam ne boš vedel kdaj.«

Izpred hleva mu je pomagal odganjati gospodar na gmajno, ko pa je goved začela muliti travo, se je Petrin vrnil domov in je Martinček sam ostal pri čredi. Vzlic samoti ni prav nič občutil dolgočasje. Po grmovju so gostoleli ptički, nebo je bilo kakor sinja tančica, izpod grmičja so po prisojnih obronkih kukale bele, rumene in pisane cvetke, tu, tam je prijadral k njim v goste še malo motovilast čmrlj ali je pribrenčala čebela, v dalji pa je na ravnini pogosto zaukala lokomotiva brzečega vlaka. Pastir si je rezal piščalke in zvijal trobente, je piskal in ukal in hodil za čredo, bela junička

¹⁾ Zavsednji — kar rabimo za vse dni, delavniški, vsakdanji. — Zakmašen — prazniški (za kmaši).

²⁾ Burovž — veliki kravji zvonec.

pa zvesto za njim. Kadarkoli se je lotil malice, ni odjenjala, dokler ji ni dal skorjice kruha, nakar se je zadovoljno oblizovala in poskočila za čredo, češ:

»Še ti malo poskoči, Martinček, in me ujemi, če si za kaj!«

In jo je ubrala kakor srna po gmajni, pastir pa v strahu za njo:

»Belka, Belka, nazaaaj —!«

Junica je postala in se ozrla za pastirjem, a ko je videla, kako se podviže za njo, jo je še bolj ucvrla po ravani.

»Le čakaj, porednica, nikoli več ti ne dam kruha,« je vriščal Martinček, »nikoli več te ne vzamem na pašo s seboj! V zatohlem hlevu boš ostala za pokoro, ko si taka —«

Belka se je ozirala, čemu deček tako kriči, ko pa je spoznala, da joče, je obstala in prijazno zamukala, kakor češ:

»Kaj ti pa je, Martinček, da se kisaš? Ne bodi no tak! Poglej vendar mene, kako sem vesela!«

Šla mu je celo naproti in se ga ni čisto nič bala, pa naj je še tako srdito vihtel pastirsko palico. Saj je vedela, da pastir ne zamahne niti po nobenem drugem govedu, kaj šele, da bi po njej! Kakor hitro sta se srečala, je dečka res takoj minila jeza in je začel živinče božati in mu prigovarjati, češ:

»Belka, zakaj tako divjaš?! Vso čredo mi boš zbegala in še nesreča se ti lahko pripeti —!«

Belka posluša, pastir govori z veliko skrbjo, nazadnje pa govedo povesi glavo in strese z ušesi, kakor bi hotelo reči:

»Nikar toliko ne govori, ko nisem mislila nič hudega — odslej ne bom več tako norela —«

Res je potlej ves dan mirna in se krotko pase krog Martinčka, čez noč pa vselej prespi obljubo. Komaj zjutraj zavoha sveži zrak na gmajni, že začne bezljati. Pastir ji dan za dnevom iznova očita razposajenost, Belka poveša glavo, mahlja z ušesi in z očmi obljublja popoljševanje, prav tako pa tudi vsako noč sproti pozabi, kaj je obljubila prejšnji dan.

Tako odcvetje pomlad. V deželo se vrne poletje, z njim vročina, roji mušic in požrešnih obadov, ki neusmiljeno pikajo in trpinčijo ubogo Belko, da res ne more nič več mirovati. Kamor se gane, brne obadi za njo. Tako so nadležni, da celo stara Sivka, ki že dvanajstič doživlja poletje, vzlic težkemu burovžu rada preskusi, koliko brzine še zmorejo njene toge noge!

Zato pastir tudi Belki ne zameri, ako malo pobezlja, le v skrbih je zmeraj

zanjo, ko si za tek izbira navadno čisto napačno smer. Mesto v goščo, kjer bi jo vsaj malo varovalo listje, drvi kar po planem in na slepo kakor nalašč naravnost proti železniškemu tiru! Zadnjič je celo skočila na samo železniško progo in jo ubrala med tračnicami dalje. Martinček je v takem strahu dirjal za njo, da mu je že sapa pojemala, in jo je kljub temu dohitel šele tam, kjer je proga z obeh strani kakor vklenjena med skalovje in pečine. Še zdaj ga strese mraz, ako pomisli, kaj bi se lahko zgodilo, ko bi tedaj odkod prisopihal vlak —! Ko žene zvečer domov, se oklene juničke in ji prigovarja:

»Le zakaj me ne poslušáš, Belka, kadar te kličem in dirjam za teboj! Boš videla, kaj se ti utegne zgoditi —«

Dalje si ne upa niti misliti niti izgovoriti, junička pa zložno stopa po prašni cesti in v korakovem taktu otepa z repom muhe in brenclje, ki se niti v večernem hladu nočejo popolnoma ločiti od svojega plena. Vzlic takim brigam pastirju leto na moč naglo mineva in čas od nedelje do nedelje se prevale kakor bi se zasukal. Ob nedeljah prihaja po maši tudi oče Petrin pogledat na pašnik in pomodruje z Martinčkom kakor z odraslim. Odkar pastiruje, se je deček že marsičesa naučil in je vesel, če v pomenkih z gospodarjem lahko pokaže, kaj že vse ve in zna. Tudi Petrin je dobre volje, ko vidi, kako je mali vnet za svoj posel. Včasih ga celo miri, češ:

»Malo naj se le zbežljajo. Saj bo živina poglela kje v senci in se vrnila na pašo, ko se zrak nekoliko ohladi —«

»Ako bi toliko vlakov ne vozilo mimo, bi se nič ne bal —«

»Zastran vlakov si lahko kar brez skrbi,« se smehlja Petrin. »Tja ne bo bezljalo nobeno živinče, ko ni nikjer sence ob progi —«

»Belka mi jo je že nekaikrat popihala prav na progo,« se deček zlekne pod grm. »Komaj sem jo ujel.«

»Je pa danes zato bolj pridna,« si gospodar natlači pipo. »Viš, saj se smučče okrog tebe kakor mlada mucka.«

»Danes še ni dobila malice,« se domisli Martinček in ji da skorjo kruha, ki ga žival tako hlastno in slastno povžije, da se mora Petrin nasmehiti, češ:

»Razvadiš si jo kakor otroka.«

»Oh,« je mali sila resen. »Je tudi nagajiva kakor razvajen otrok. Tolikokrat ji prigovarjam, naj bo bolj pametna, pa ji vse skupaj nič ne tekne.«

»Misliš, da te razume?« se šalji kmet, pastir pa s še večjo resnobo:

»Belka? Pa še kako! Kadar ji očitam muhavost, brž povese glavo in začne otresati z ušesi, tako je je sram. Belka vse razume, samo govori ne zna in preveč svoje glava je in razposajena.«

»A rad jo imaš kljub temu?«

»Seveda, ko je pa tako lepa in priključiva! Kadar stopi iz rosnega grmovja na solnce, se zdi kakor z biseri posuta.«

»Ako ti je res tako pri srcu,« obljubi gospodar, »dobiš prvega telička, ki ga priredimo od nje, če boš zmeraj lepo priden.«

»Da bo čisto moj?« dvomi Martinček.

»Da, čisto tvoj. Lahko ga boš redil pri nas, dokler boš tukaj, ali ga pa odgnal domov, kakor boš hotel.«

Dečku se zdi, da poslušal prelepo pravljico. Njegovo, čisto njegovo bo mlado živinčel! Teliček zraste v junčko in ta v kravo, ki bo spet dajala take lepe bele teličke. To bo oče gledal! Ko bi mogel kar zdajle zdirjati domov in mu povedati! — Glej ga no, saj niti treba ni! Očeta Krtina je mikalo izvedeti, kako se mu kaj ponaša sinko pri Petrinovih, pa je krenil semkaj. Kar na gmajno jo je mahnil in prišel do črede, ko je bil Martinček zatopljen v najslajše sanje o svojem bodočem bogastvu.

»Oče, oče, telička bom dobil!« plane zdajci kakor hudournik k očetu in ves v eni sapi razodeva svoje brezmejno veselje, nakar potrdi še sam Petrin, da tako pridnega pastirja ne pomni, češ:

»Temu boš moral nekoč dati bajto, Krtin, pa boš videl, da potlej on izroči svojemu sinu že celo kmetijo, tak priden gospodar bo tvoj Martin!«

»Nikar ga no toliko ne hvali,« se muza bajtar, »če ne, se mi bo še prevzel.«

Potlej možaka kramljata v senci, deček pa zleknejen sanjari pod grmom in samo napol sliši, kdaj se gospodar z očetom odpravi nazaj na vas. Pripeka je tako suha, da vene listje po grmovju, ptički molče, le metulji se še pozibavajo s cveta na cvet. Govedo je poleglo. Samo kdaj pa kdaj se ostro oglasi burovž, ko živinče jezno strese z glavo, da bi se rešilo mrčesa. Daleč nekje sopiha vlak, tako daleč, da ga pastir čuje kakor v sanjah, a Belka ga vendar sliši in se primuzne iz grmovja, roj požrešnega mrčesa pa nanjo, kakor da jo hoče še ta dan pokončati. Ju-

nica se otresa, bije z repom, mahlja z ušesi, toda obadi se po vsakem sunku v tem večjih rojih spuščajo nanjo. Teda, živa! poskoči, privzdigne rep, pa hajt po ravnini! Cin-cin, cin-cin, cin-cin se zaletava medeninasti zvonček, dokler ne prežene dečka iz senčnega zaklona.

»Belka, Belka!« se zdajci spusti za njo, vihti palico in se dere na vse grlo, toda žival se niti ne ozre in dirja naravnost proti železniški progi. Zdaj, zdaj doseže nizki nasip, iz dalje pa vedno bolj razločno sopiha vlak.

»Belkaaaa! se davi Martinček in joče, vpije in skokoma hiti za ponorelo junico, dokler je na progi ne dohiti. Žival za trenutek postoji, samo toliko, da se je deček oklene, pa jo z njim vred že zopet ucvre po prog! Martinček se je drži kakor klop, čisto pod vamp ji že leze, v rokah mu počema moč, vlak pa pošastno sopiha za njima in drvi vse bliže in bliže.

»Bel-ka-a-a-a« golta pastir. Kričati ne more več, komaj, da še jeclja, junica pa dirja in dirja. Zdalej bo prinorela na tisti del proge, ki ga z desne in leve stražijo visoke pečine, in tam se nima kam ogniti vlaku.

»Bel-ka!« se v silni grozi zave deček nevarnosti in začne griziti junico, da bi jo vsaj na ta način pregnal odtod ter njo in sebe rešil smrti, a Belka le dirja in dirja vse dalje po prog, da od spehanosti že tišči pene iz gobca.

Nekje kriče ljudje. Pastirju se motno zdi, da sliši očetov glas, gospodarjev krik, polno glasov, jok, vič, vmes ostro piskanje sopihajoče lokomotive in vrišč, spet krik in vič, po tirih pa pojo smrtna pesem jeklena kolesa.

»Belka! Martinček zdajci v skrajnem naporu pojemajoče moči z glavo sune živinčel pod vrat. Belka se zdrzne in odskoči, se vzpne na pečino in sopihajoč obstoji. Martinčku se zdi, da se podira svet, tako divje se odbija od skalovja ropot drdrajočega kolesja, sopihanje bržeče lokomotive, krik in vrišč, brž za tem pa smeh in vrisk. Belka zamuka, dečku odpovedo roke, od nekod še sliši korake, nakar omah-

ne na razgreto skalo. Ko zopet pogleda, vidi očeta kliečat kraj sebe in tudi rospodar se skanja naden. Belka stoji na pečini, muka in se izteza k pastirju, da začuti njen viažno topli dih. Oče si otira solze in gospodarju se trese glas, ko hlastno nekaj pripoveduje, on pa se smehljaje ozre po juničko in jo z obema rokama hkratu nežno poboža po smrčku češ:

»Viš, Belka, ali ti nisem pravil, kaj se na nalahko pripeti, če boš tako nespametno svojeglava! Si zdaj slišala, kako je to jezno delalo puh-puh-puh?! Samc malo še, pa bi naju bilo oba zmelo. Viš, ko zmeraj bezlajš na prago —!»

Belka pa gleda z velikimi očmi, kakor da je polno kesanja v njih, in ne miruje, dokler ne zagozdi glave med oba moža, kakor češ:

»Počakajta no, da se jaz kaj pomenim z Martinčkom!«

In mu začne z jezikom utirati znoj s čela in z razgretim lic.

»Ti moja bela muhavost ti, kako si me prestrašila!« se je vnovič oklene Martinček. Zdaj, ko vidi, da je junička res rešena, se mu naglo vrnejo moči.

Oče in Petrin sta kakor okorela pod vtisom prestane groze, deček pa venomer ljubeznivo kramlja z Belko, ko jo žene nazaj raz skalo, češ:

»Le oprežno, Belka, da ti ne spodrsne! Viš, sva vlakno srečno ušla, pa ni treba, da bi se mi zdaj polomila.«

Po progi leži polno cvetja, ki so ga skozi vsa okna metali tja potniki, ko so videli, kako je junaški pastir s tveganjem lastnega življenja otel svoje živince.

»Še zdaj mi po vsem životu gomazi in vem, da do smrti ne pozabim tega prizora,« si oddahne gospodar, ko z nasipa spet stopi na gmamo. Oče Krčin mu v odgovor samo maha z rokami, tako je ves iz sebe, sinko pa šele zdaj opazi cvetje in ne more razumeti, čemu so ga ljudje metali skozi okna, dokler ga gospodar ne potreplje po rami, češ:

»Viš, Martinček, oni so ti s cvetjem izražali pohvalo, jaz pa ne morem drugače, kakor da ti dam to, kar si tako pogumno rešil pogina: Belka je tvoja —»

Deček obstane, široko odpre usta in oči, jeclja in jeclja in ne more izreči nobene besede, tako je srečen.

»Moja?!« se mu čez dolgo izvije. »Belka, slišiš? Moja!« se je oklene in joče od radosti. In v srcu mu je tako svetlo, kakor da se je samo božje solnce naselilo vanj — — —

V beli dan

Zbudili smo se v beli dan,
zdaj se srcé nasmeje:
bela sta, bela hrib in plan —
smuk - smuk nam kri ogreje...

Ves naš je dan. — In ko zvečer
vzžarijo nam planine,
vemo, da lepše ni nikjer,
kakor v naročju domovine.

Krilev:

Muha in čebela

Na vrtu se je v jesenskem času, ko je pihal lahen vetrič, gugala muha na tankem stebelcu. Zdalci opazi na cvetu čebelo in ji prezirljivo reče:

»Kako to, da se ne naveličaš delati ves dan od ranega jutra do poznega večera? Poglej, na primer samo mene: moje življenje je v primeri s tvojim naravnost rajsko življenje. Moj posel je samo ta, da letam po zabavah in v goste in — ne da bi se hotela hvaliti — v mestu poznam že vso gospodo in vse bogataše. Če bi ti samo videla, kako se tam zabavam! Čim je kje kako ženitovanje ali kaka druga gostija, za rojstni dan ali god, sem že tam in jem iz zlatih krožnikov in pijem vino iz bleščečih se kristalnih čaš. Jem pred vsemi drugimi in to kar mi srce poželi. Posebno mi je všeč lepota in letam največ okrog mladih ljudi. Počivam najrajši na njihovih žarečih obrazih.«

»Vse to vem prav dobro,« odgovori čebela, »toda slišala sem, da te ljudje ne ljubijo in ne marajo, da se jezijo, kadar prideš na gostijo, in da te celo, kjerkoli se pokažeš, sramotno preganjajo in pobijajo.«

»Da, preganjajo« — pravi muha — »pa kaj zato?! Kaj zato? Če me izženejo skozi eno okno, zletim skozi drugo nazaj in tako sem vedno med njimi. Kaj mi vse drugo mar?«

»Jaz pa rajši marljivo delam, da me ljudje spoštujejo in me imajo za vzor marljivosti. S tem načinom življenja sem bolj zadovoljna in menim, da je tako prav!« — jo zavrne čebela.

(Cv. K.)

Car in poročnik

V dobi carja Petra Velikega se je v Petrogradu mnogokrat zgodilo, da so prehitro vozeče sanke koga povozile. Zaradi tega je car Peter ukazal, da ne sme nihče poditi konj po mestu.

Nekaj dni po tej naredbi je videl car, ko se je vozil s svojo »trojko« (t. j. s sanmi s tremi konji) kako je z neko »adnakolko« (t. j. s sanmi z enim konjem) besno divjal po mestu neki častnik. Car je svojemu kočijažu ukazal, da naj čim bolj požene konje in dohiti častnika. Ko se je častnik ozrl nazaj in opazil, da je za njim sam car, je pognal konja še bolj in kmalu izginil.

Ves iz sebe od jeze in srda se je vrnil car domov in ukazal, da naj troben-tači takoj trobijo zbor. Zbrali so se vsi častniki razen sedemindvajsetih častnikov. Car je ukazal, da naj se njih imena zapišejo.

Drugega dne jih je pozval vse na dvor. Počasi je hodil od enega do drugega, toda krivca ni mogel najti.

Ves rdeč v lice od besnosti, je car dejal:

»Prepovedal sem vsem, da bi prehitro gonili konje po mestu. Nekdo od vas je prekršil to moje povelje. Ne vem, kdo je ta prekršilec, toda kljub temu bo on gotovo kaznovan. Vsi pojedete v preganstvo v Sibirijo. Z vami tudi krivec. Voz že čaka pred dvorom, da vas takoj odpelje v preganstvo.«

Nesrečne častnike je prevzela smrtna groza.

Tedaj stopi naprej vitek, mlad mož, dene roko na srce, ki mu je močno bilo, in pravi:

»Veličanstvo, jaz sem edini krivec!«

Car ga dolgo ogleduje, nato ga pa vpraša:

»Kako se imenuješ?«

»Ivan Oblovič.«

Car razmišlja nekaj trenutkov:

»Kie si dobil tako dobrega konja?«

»Podedoval sem ga po svojem očetu.«

Car se je nasmehnil, stopil bližje k častniku, mu položil roko na rame in dejal:

»Dobrega konja je vzgojil tvoj oče, toda še boljšega sina!«

Car je častniku odpustil pregrešek in ga vzljubil. Pozneje je Ivan Oblovič postal celo general. (Cv. K.)

Kalifove sanje

Vzhodna pravljica

V Bagdadu je v davnih časih vladal star kalif. Živel je že mnogo let; imel je dolgo, sivo brado in še vse zobovje. Toda neke noči je ta stari kalif sanjal, da mu je vse zobovje izpadlo! Prebudil se je in je takoj ukazal, da naj privedejo k njemu tolmača sanj.

In prišel je preden eden izmed mlajših tolmačev sanj.

Kalif mu je povedal kaj in kako je sanjal.

Tolmač se je globoko priklonil in dejal:

»To so slabe sanje, gospodar moj!«

»Povej mi, kaj pomenijo!«

»Te sanje pomenijo, da boš pokopal prej vso svojo rodbino, potem pa boš umrl še ti sam!«

Kalif se je razsrdil in ukazal, naj tolmača sanj kaznujejo s petindvajsetimi udarci. Potem je pa zapovedal:

»Privedite mi drugega tolmača!«

Zdaj je prišel star tolmač.

Kalif mu je opisal svoje sanje in ga vprašal:

»Kaj pomeni to, da sem izgubil vse svoje zobovje?«

In stari tolmač sanj se začne klanjati in začne radostno ploskati z rokami:

»Kako krasen je bil ta sen! Diven je bil sen, gospodar moj! Blagor njim, ki sanjajo take sanje! Kako lepe in dobre sanje!«

»Torej, povej, kaj pomenijo te sanje?«

»Te sanje pomenijo, gospodar moj milostljivi in jasni, da bo vsa tvoja rodbina dolgo živela. Toda mnogo dalje, mnogo dalje boš pa živel ti, gospodar moj!«

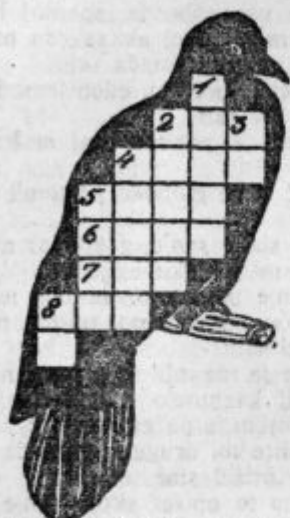
Začuden s tolmačenjem je kalif ukazal, da naj tolmača nagradijo s polnim košem zlata.

Taka je stara pripovedka, ki nas uči, da lahko vsako stvar povemo na razne načine in v raznih oblikah. Kajti obadva tolmača sta povedala v bistvu isto, toda vsak na svoj način, in drugi način je izzvenel vse prijaznejše in lepše kakor prvi.

Križanka »Grlica«

Vodoravno: 2. iglasto drevo, 4. žival — simbol počasnosti, 5. tekoča voda, 6. metulj, 7. zaupna oseba, 8. pljučna zarez.

Navpično: 1. slaščica, 2. pivska posoda, 3. žitarica, 4. kraj večne kazni, 5. padavina, 8. skrajni v morje segajoč del celine.

Nekaj, kar mora vsak Jutrovček vedeti

Dostikrat slišite govoriti, da ima ta voz toliko in toliko, ta stroj pa toliko in toliko konjskih sil. Ah prav za prav veste, kaj pomeni konjska sila?

Ena konjska sila je toliko kakor 75 sekundnih metrekilogramov, to je toliko kakor delo, ki ga opraviš s tem, da dvigneš 75 kg meter visoko, ali pa, da preneseš v 1 sekundi 1 kg 75 m daleč. Izprva so delali poskuse z močnimi konji, a dognali so, da ima povprečno vsak močan konj komaj polovico k. s. (okrajšava za konjsko silo). In človek,

ki znagotelavno vrti bič nad konjem, ima samo 0,08 k. s. — Stric Brundek.

Za bistro glavice

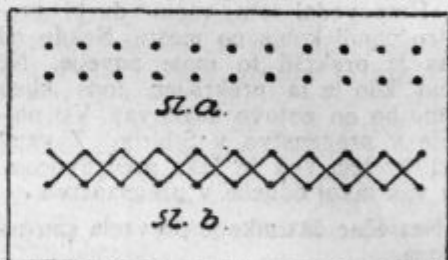
Dragi Jutrovčki!

Pod naslovom »Za bistro glavice« bomo objavili zbirko ugank, ki se vam bodo zdele izprva prav lahke in preproste. Kmalu se boste pa prepričali, da ni tako. Zmerom boste lahko našli še kako boljšo rešitev. Te uganke imajo predvsem namen, da nas učijo praktično misliti. Ko ste uganke rešili, si spišite rešitev na list papirja in prihodnjo nedeljo primerjajte vašo rešitev z našo. Tako boste imeli pregled nad svojim znanjem in boste lahko spoznali, ali znate praktično misliti.

Ako bi kdo izmed vas našel boljšo rešitev od naše objavljene rešitve, naj jo hitro pošlje stricu Maticu, ki bo prav vesel, da ima med svojimi Jutrovčki tako bistro glavice!

Uganka 1.

Posamezne točke na sliki A moraš zvezati z ravnimi črtami, kakor ti kaže slika B. Za to delo potrebuješ ravnilo in

svinčnik. Kako boš rešil to nalogo, da boš porabil čim manj časa? Rešitev objavimo v prihodnji številki.

Listnica uredništva

Dobre spise so nam poslali — a na žalost prepozno za objavo — ti-le Jutrovčki: Barle Gojko, uč. II. razr. drž. real. gimn. v Celju; Angela Ulčar, Mohar Marija, Fani Lavrič, Kotnik Viktor in Melink Guido, vsi učenci in učenke slovenskega razreda v Mozlju, srez Kočevje; Mimika Žogar, uč. IV. razr. v Vojniku; Skofja vas pri Celju; Milan Simončič, uč. III. razr. na Grabnu v Ljubljani; Brišar Olga, uč. III. razr. v Sv. Juriju ob juž. žel.; Žagar Marija, uč. ? razr. v Ljubljani; Slavko Wester, uč. I. c razr. klas. gimn. v Ljubljani; Milostnik Smiljan, uč. I. b razr. real. gimn. v Mariboru; Magušar Saša, dijak v Ljubljani.